

Москаленко В.Ф.,
 Антоненко М.Ю.,
 Дорошенко В.О.,
 Бутко Л.А.

ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СУЧАСНІЙ ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ОСВІТІ

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Резюме. В роботі показана роль нових організаційних форм навчання і сучасних освітніх технологій у підвищенні мотивації провізорів до активного безперервного професійного розвитку.

Ключові слова: дистанційне навчання, безперервна освіта, фармацевтична освіта

Основною метою професійної освіти є підготовка висококваліфікованого спеціаліста відповідного рівня і профілю, конкурентоздатного на ринку праці, професійно компетентного, обізнаного в суміжних областях діяльності, здібного до фахового зростання.

Сучасним етапом реформування системи вищої медичної освіти України відповідно до стратегічної мети приведення її у відповідність до міжнародних освітніх стандартів передбачено активне впровадження у післядипломну підготовку провізорів-інтернів інноваційних освітніх технологій та перегляд традиційних конструкцій організації навчання з формуванням спрямованої мотивації всіх категорій суб'єктів навчання до безперервного професійного розвитку. Сьогодні розробка та апробація нових організаційних форм післядипломної підготовки медичних фахівців, орієнтація на світові досягнення медичної науки і практики, спрямованість навчання щодо потреб практичної охорони здоров'я, впровадження в педагогічний процес новітніх, зокрема комп'ютерних і телемедичних, технологій навчання та контролю знань є умовою успішної освітньої діяльності медичних ВНЗ післядипломної освіти.

Інтернатура є обов'язковою формою первинної післядипломної спеціалізації випускників Національного медичного університету імені О.О.Богомольця щодо підготовки провізорів-спеціалістів.

Термін навчання в інтернатурі становить один

рік. Інтернатура проводиться шляхом поєднання 4 місяців очної форми навчання на кафедрах НМУ зі стажуванням (7 місяців) у базових установах – аптеках. В цей період провізор-інтерн виконує свої професійно-посадові функції під керівництвом досвідченого спеціаліста в обсязі 50% навантаження провізора, бере участь в семінарах, конференціях, які проводяться в аптечній установі. В адміністративному відношенні інтерн підпорядковується в університеті ректору та декану по інтернатурі та підвищенню кваліфікації, в аптеці – керівництву базової установи.

Навчальний план очної частини інтернатури зі спеціальності «Загальна фармація» включає 182 години з організації, управління та економіки фармації, 124 години з фармацевтичної технології, 118 годин з фармацевтичного аналізу лікарських засобів, 54 години з клінічної фармації, 42 години з фармакогнозії, 24 години з практичної психології.

Кафедри фармацевтичного факультету, які готують провізорів-інтернів, по-різному організують навчальний процес, а кінцевим результатом є залікова оцінка з кожної дисципліни.

Таким чином в заліковій книжці виставляється шість підсумкових оцінок, які є допуском до комп'ютерного та випускного іспитів.

Після підготовки в інтернатурі фахівцю присвоюється кваліфікація «провізор» із зазначенням спеціальності «Загальна фармація», що надає йому право обіймати відповідну посаду згідно із затвердженням МОЗ України переліком.

Навчання в інтернатурі, перш за все, повинно сприяти засвоєнню професійних навичок і вмінь. Важливим елементом кредитно-модульної системи навчання є модульно-рейтингова організація навчального процесу.

Вітчизняний та зарубіжний досвід застосування рейтингової системи оцінки знань слухачів протягом всього періоду навчання підтверджує можливість забезпечення більш високого рівня підготовки фахівців завдяки регулярності роботи слухачів при засвоєнні навчальних дисциплін, а також її позитивний вплив на об'єктивність оцінки знань.

Важливою перевагою кредитно-модульного навчання є зовсім інша система оцінки рівня знань слухачів. Традиційна система контролю якості знань за допомогою заліків та іспитів не дозволяє повною мірою організувати навчальний процес таким чином, щоб слухачі були зацікавлені у систематичному і самостійному оволодінні знаннями. Деякі слухачі при традиційній системі оцінки знань працюють у повну силу лише перед заліком або іспитом, результатом чого є низький рівень остаточних знань. Контроль знань за традиційною системою має також недоліки, що пов'язані з необхідністю вивчення слухачем великого обсягу інформації за короткий термін, зі значним психологічним навантаженням перед іспитом, з елементами випадковості при отриманні питань. За традиційною системою оцінки рівня знань головним критерієм є оцінка на іспиті, внаслідок чого для слухачів менш важливим є проміжний поточний контроль знань, і вони не працюють систематично і ритмічно протягом семестру, що негативно впливає на рівень знань.

Рейтингова система оцінки знань є більш пластична, об'єктивна, вона стимулює активну самостійну роботу слухачів протягом всього періоду навчання, забезпечує здорову конкуренцію між слухачами, сприяє виявленню і розвитку творчих здібностей, підвищує мотивацію до навчання за рахунок постійного контролю їх знань та вмінь, сприяє гласності результатів.

Метою післядипломної підготовки спеціалістів є не лише підвищення рівня кваліфікації, а й сприяння здатності людини до розвитку і самовдосконалення.

Якість професійної підготовки у вищій школі знаходиться в прямій залежності від рівня впровадження інноваційних педагогічних технологій.

В інноваційному навчанні провізорів-інтернів

можна виділити технологічний підхід. Суть технологічного підходу полягає в тому, що навчальний процес передбачає: чітке формулювання навчальних цілей орієнтованих на досягнення кінцевого результату; підготовку навчальних матеріалів та організацію навчання; оцінку поточних результатів, корекцію навчання, спрямовану на досягнення поставлених цілей; заключну оцінку результатів.

Важливе місце в сучасній освіті посідає проблема оновлення методів навчання. Окрім традиційних видів занять, у системі післядипломної підготовки спеціалістів фармації в сучасних умовах актуальними та ефективними є активні методи навчання, такі як: семінари, тренінги, коучинги, рольові ігри тощо.

Використання методів активного навчання є важливим, тому що вони мають великий вплив на засвоєння навчальної інформації та вироблення особистісних якостей слухачів.

Семінари забезпечують більшу активність слухачів і використовуються в першу чергу, коли стоїть завдання сумісного обговорення проблеми, вироблення спільних рішень або пошуку нових ідей.

Тренінги головним чином використовуються для розвитку конкретних управлінських і організаційних навичок, таких як: управління, виконання, планування, делегування, мотивування, самоменеджмент, ефективний продаж, переговори, презентація тощо. За допомогою тренінгів також можна підвищити особисту ефективність спеціалістів.

Коучинг – це безперервне інтерактивне індивідуальне навчання в режимі співпраці та тренування. Коучинг прискорює процес самовдосконалення. Експертними методами є: спосіб структуризації інформації, оцінка, рекомендація, презентація, корекція і т.ін.

Рольові ігри, базуються на початковому етапі сумісних дій. Вони допомагають слухачам проявити свою індивідуальність, розвинути творчі здібності, усвідомити важливість соціально-психологічних факторів у взаємодії з оточуючими, осмислити норми і правила поведінки та спілкування.

Удосконалення науково-педагогічного процесу на кафедрах за вимогами кредитно-модульної системи пов'язане з новими розробками у галузі управління якістю медичної освіти та з науковими досягненнями фармацевтичної галузі. Це сприяє визначенню інтернами свого творчого потенціалу, розвитку активності і компетентнос-

ті, плануванню фармакотерапевтичних підходів до професійної діяльності.

Кафедри фармацевтичного факультету практикують постійно діючі проблемні семінари для провізорів-інтернів та проведення тематичних занять (лекцій, семінарів-конференцій, круглих столів). В навчальний процес запроваджені ділові ігри, які не лише покращують професійні знання, а й сприяють збільшенню шансів при влаштуванні на роботу і адаптації молодого спеціаліста в колективі, впливають на підвищення його самооцінки.

Мультимедійні презентації лекцій, які містять базові положення та ілюстрації, забезпечуються текстовим супроводом з детальними поясненнями, а електронний варіант дає можливість мати до них доступ широким масам випускників.

Для провізорів-інтернів оволодіння практичними навичками має бути трьох-етапним:

- в тренінг-класах;
- на кафедрах університету;
- на базах стажування в аптеках.

Для оптимізації самостійної роботи потрібні нові підходи до викладання дисциплін.

Однією з важливих проблем при викладанні в кредитно-трансферній системі є значне збільшення годин на оволодіння практичними навичками та на самостійну роботу інтернів. Для цього пропонуємо створити тренінг-класи з:

- організації та економіки фармації;
- фармацевтичного аналізу;
- клінічної фармакології;
- технології лікарських засобів.

Підготовка молодих фахівців до самостійної роботи в аптечних та хіміко-фармацевтичних підприємствах потребує нових сучасних підходів до викладання. Управлінські інновації, динамічне удосконалення законодавчої бази та нормативної документації – усе це визначає актуальність поставлених перед викладачами завдань, пов'язаних з навчанням провізорів-інтернів.

Тому кафедри фармацевтичного факультету працюють над створенням принципово-нових навчальних посібників для студентів – посібників з добре структурованою теоретичною інформацією, збагачені ситуаційними завданнями та питаннями для обговорення та активізації мислення студентів.

Останнім часом в систему післядипломної освіти все більше впроваджуються електронні навчально-методичні видання. Їх розробниками не ставиться за мету повна заміна ними друкова-

них видань. Проте нині серед професорсько-викладацького складу закладів вищої фармацевтичної освіти, як і інших предметних галузей, формується одностайна думка, що в них є певні переваги, які дають змогу удосконалити навчальний процес.

Отже, система післядипломної підготовки спеціалістів фармації повинна динамічно розвиватись відповідно до розвитку фармацевтичної галузі та суспільства в цілому, наукових досліджень у цьому напрямі та за рахунок постійного вдосконалення методів і форм навчання.

Крім безперервної підготовки фармацевтичних кадрів необхідно проводити моніторинг рівня підготовки, а саме цілеспрямоване порівняння певних характеристик (професійно-кваліфікаційного рівня, компетентностей, ділових та особистісних якостей, результатів роботи та ін.) співробітників з відповідними параметрами, вимогами стандартів. Основними методами проведення моніторингу є: співбесіда, інтерв'ю, тестування, іспит. Моніторинг рівня підготовки слухачів направлений, перш за все, на встановлення рівня компетентності, а також удосконалення методичного забезпечення, підвищення рівня кваліфікації викладачів та якості післядипломного навчання та для проведення досліджень наукової діяльності.

Використання тестових технологій у процесі контролю та самоконтролю провізорів сприяє розвитку професійних здібностей інтернів, що особливо важливо для формування мислення майбутніх провізорів.

Поряд з впровадженням інноваційних освітніх технологій та новітніх форм організації навчального процесу викладачі університету прагнуть зберегти кращі особливості національної системи медичної освіти з виховання сучасного спеціаліста, який буде ефективно працювати, відчуваючи нагальну потребу навчатись упродовж життя. Таким чином буде забезпечено безперервність післядипломної освіти.

Разом з тим, викладання за Європейськими стандартами можливе тільки при наявності кваліфікованого викладацького складу. З цією метою викладачі, які проводять заняття з провізорами-інтернами, є професорами, доцентами кафедр, старшими викладачами, або викладачами зі стажем роботи не менше 5 років. Актуальною також є система підвищення кваліфікації викладачів через стажування, семінари, конференції.

Викладачі університету активно знайомляться з особливостями проведення педагогічного процесу в Європейських університетах, вивчають досвід колег щодо передових освітянських технологій.

Сьогодні диктує необхідність створення веб-сторінки для провізорів-інтернів на сайт університету, яка давала б можливість всім зацікавленим ознайомитись з новими інформаційними матеріалами. Значна перевага інтернет-сторінки полягає в тому, що вона надає можливість оперативно оновлювати матеріали, що є актуальним у зв'язку з частими змінами законодавчої бази.

Висновок

Сучасна післядипломна освіта спрямована на підготовку не тільки обізнаного, добре освіченого фахівця, але й на формування здібностей та навичок до самоосвіти, самовдосконалення, критичного ставлення до дійсності, творчого вирішення практичних проблем, на виховання фахівця, який здатний знаходити шляхи в обставинах, що миттєво змінюються, оперативно приймати рішення. Застосування нових організаційних форм навчання і сучасних освітніх технологій в межах традиційної післядипломної підготовки сприяє підвищенню мотивації провізорів до активного безперервного професійного розвитку.

ИННОВАЦИОННЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В СОВРЕМЕННОМ ПОСЛЕДИПЛОМНОМ ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОМ ОБРАЗОВАНИИ

*Москаленко В.Ф., Антоненко М.Ю., Дорошенко В.И., Бутко Л.А.
Национальный медицинский университет имени А.А. Богомольца*

Резюме. В работе показана роль новых организационных форм обучения и современных образовательных технологий в повышении мотивации провизоров к активному непрерывному профессиональному развитию.
Ключевые слова: дистанционное обучение, непрерывное образование, фармацевтическое образование.

INNOVATIVE EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN MODERN POSTGRADUATE PHARMACEUTICAL EDUCATION

*Moskalenko VF, Antonenko M., Doroshenko VI, Butko LA
Bogomolets National Medical University*

Abstract. The paper shows the role of the new organizational forms of education and modern educational technologies in motivating pharmacists to actively continuing professional development.
Key words: distance learning, continuing education, pharmaceutical education.